

RĪCĪBA RADIĀCIJAS AVĀRIJAS GADĪJUMĀ

VKM plāna 5.pielikuma “Rīcība radiācijas avāriju gadījumā” mērķis ir noteikt veselības nozares institūciju rīcību un sadarbību ar citu nozaru iesaistītajām institūcijām vietēja vai valsts/pārrobežu mēroga radiācijas avāriju gadījumā, lai mazinātu postošo ietekmi uz iedzīvotāju veselību.

VKM plāna 5.pielikuma uzdevumi:

- sniegt raksturojumu lokāla un valsts, reģionāla, pārrobežu mēroga radiācijas avārijām;
- noteikt, kā notiek informācijas apmaiņa un sadarbība starp veselības nozares un par radiācijas uzraudzību atbildīgajām institūcijām;
- noteikt veselības nozares institūciju gatavību, rīcību un atbildību radiācijas izraisītu lokālu un valsts/pārrobežu avāriju gadījumā;
- apdraudējuma ietekmes un sekas mazināšanas pasākumu izpildi;
- noteikt veselības nozares rīcības pasākumus, lai mazinātu radiācijas izraisītā apdraudējuma ietekmi un sekas.

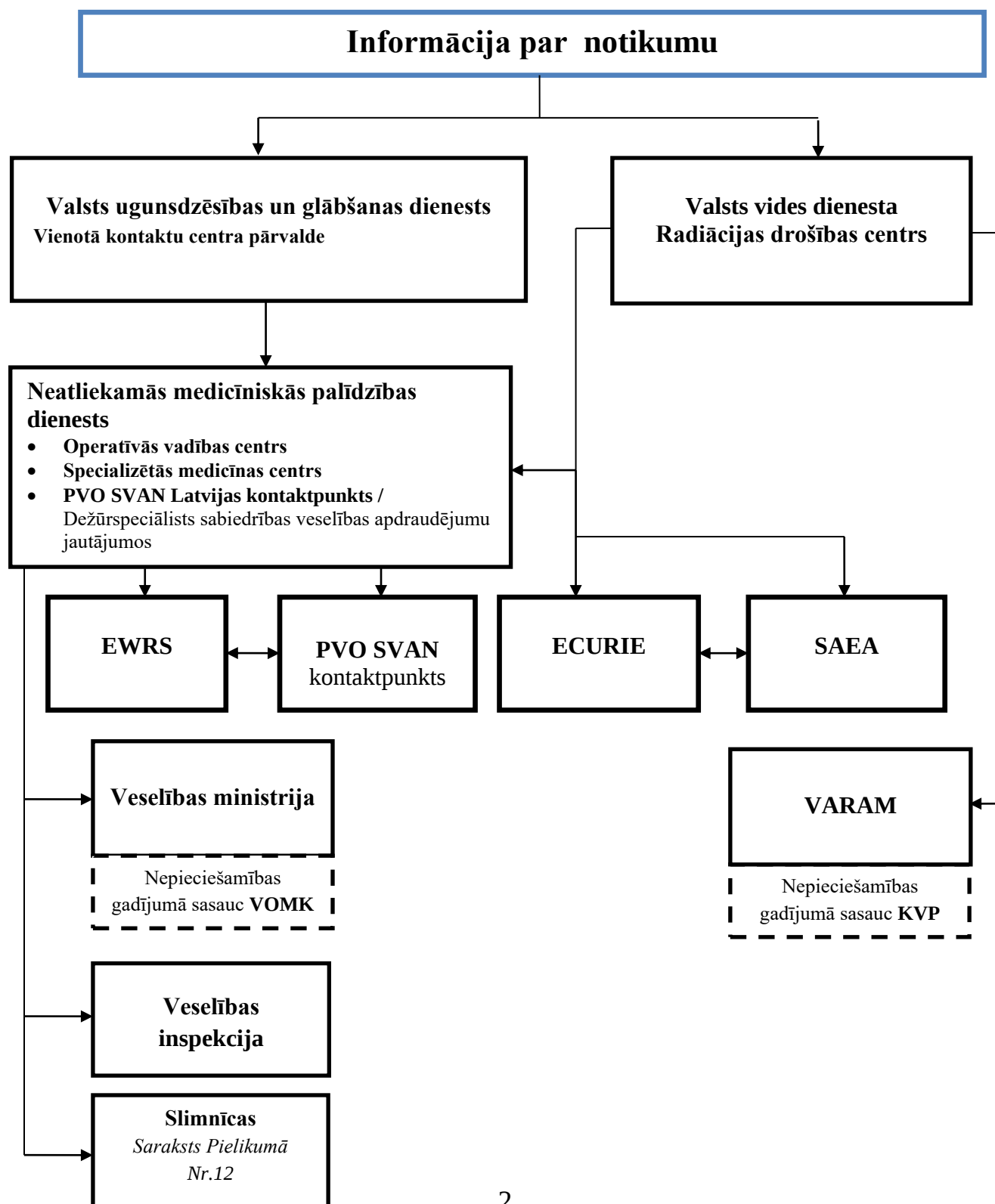
Valsts, reģionāla un pārrobežu radiācijas avāriju (kaimiņvalstu AES vai cita veida jonizējošā starojuma objektos, kad radioaktīvais piesārņojums var skart Latvijas teritoriju) pārvaldīšanu nodrošina VARAM.

Vietēja mēroga avāriju (objektos, kuri veic darbības ar jonizējošā starojuma avotiem Latvijā, transportējot radioaktīvos materiālus, nezināmas izcelsmes (bezsaimnieka) radioaktīvo avotu atklāšana robežšķērsosanas vietā, pierobežā vai Latvijas teritorijā) pārvaldīšanu nodrošina VVD Radiācijas drošības centrs.

Radiācijas avārijas gadījumā apziņošanu un citu institūciju iesaisti veic VUGD un RDC, sākotnēji informējot NMPD, kurš atbilstoši „**Informācijas apmaiņas un reaģēšanas aktivizācijas shēma**” aktivizē KM sistēmu, sniedz informāciju un priekšlikumus VM lēmumu pieņemšanai, informē slimnīcas.

Lēmuma pieņemšanu par reaģēšanas līmeni un raksturojumu nosaka atbilstoši **VKM plāna 31.punktā** noteiktajiem reaģēšanas režīmiem un kritērijiem. Lēmuma pieņemšanas algoritms atspoguļots **VKM plāna 5.attēlā**.

1. Informācijas apmaiņas un reaģēšanas aktivizācijas shēma

2. Terminoloģija, terminu skaidrojumi

Atkarībā no notikuma raksturojuma, cēloņa, mēroga un paredzamā attīstības scenārija **radiācijas avārijas** tiek iedalītas vairākos veidos - **incidents, negadījums, avārija un kodolavārija**. Atšķirībā no cita veida sabiedrības veselības apdraudējuma, radiācijas avāriju gadījumā ir iespēja iegūt apstarojumu arī no cietušajiem un palīdzības sniedzējiem, tai skaitā no medicīniskā personāla, ja tie guvuši ķermeņa/drēbju radioaktīvo piesārņojumu.

Avāriju gadījumos VVD RDC izvērtē apdraudējumu un, ņemot vērā radiācijas avārijas veidu un mērogu, lemj par attiecīgās gatavības pakāpes izsludināšanu un par nepieciešamību iesaistīt citas atbildīgās institūcijas.

Aktivizējot katastrofu medicīnas sistēmu, atbilstoši VKM plānam, atbildīgo institūciju darbība ir aprakstīta šī pielikuma 4.sadaļā.

Avārija -neplānota situācija vai notikums saistībā ar jonizējošā starojuma avotu, kura dēļ nepieciešama tūlītēja rīcība, lai mazinātu tā nelabvēlīgo seku ietekmi uz cilvēku veselību un drošību, dzīves kvalitāti, īpašumu vai vidi, vai nopietns apdraudējums, kas radītu šādas sekas.

Dabiskais radiācijas fons - relatīvi pastāvīgs jonizējošā starojuma fons, ko veido apkārtējā vidē un pašā cilvēka organismā esošo radiācijas avotu starojums. Dabiskais radiācijas fons sastāv no ārējā apstarojuma, ko veido kosmiskais starojums kopā ar Zemes garozā, ūdenī, atmosfērā un biosfērā esošo dabisko un mākslīgo radioaktīvo elementu (radioaktīvo izotopu) starojumu, un cilvēka organisma iekšējā apstarojuma, kuru rada dabiskie un mākslīgie radioaktīvie elementi, kas iekļuvuši cilvēka organismā.

Dezaktivācija - radioaktīvo vielu aizvākšana, lai samazinātu radioaktīvo piesārņojumu uz visu veidu virsmām, iedzīvotāju organismā, materiālos, vides objektos, pārtikas produktos, dzīvnieku barībā un dzeramajā ūdenī.

Dozas:

Absorbētā doza (D) – ir masas vienībā absorbētā jonizējošā starojuma enerģija. Absorbētā doza ir vidējā jonizējošā starojuma doza audiem vai orgāniem un vides objektiem, tās mērvienība ir grejs (Gy), kas atbilst vienam džoulam uz vienu kilogramu.

Efektīvā doza (E) – ir visu ķermeņa audu un orgānu ārējās apstarošanas (ja jonizējošā starojuma avots atrodas ārpus ķermeņa) un iekšējās apstarošanas (ja jonizējošā starojuma avots atrodas ķermeņa iekšpusē) ekvivalento dozu summa, ņemot vērā jonizējošā starojuma ietekmes faktoru uz audiem, tās mērvienība ir džouli kilogramā (J/kg) jeb zīverts (Sv).

Ekvivalentā doza ($H_{T,R}$) – ir absorbētā doza, kādā atsevišķā orgānā vai audos atbilstoši jonizējošā starojuma veidam (R) un starojuma enerģijas diapazonam (kvalitātei), tās

mērvienība ir džouli kilogramā (J/kg) jeb zīverts (Sv).

Jonizējošais starojums - enerģijas plūsma daļiņu vai elektromagnētisko viļņu veidā (viļņa garums vienāds ar 100 nanometriem vai mazāks vai viļņa svārstību frekvence vienāda ar 3×10^{15} herciem vai lielāka). Tas ir gamma starojums, rentgenstarojums, korpuskulārais starojums un jebkāds cits starojums, kas spēj radīt jonizāciju tiešā vai netiešā veidā.

Jonizējošā starojuma avoti - objekts, kas var izraisīt apstarošanu, emitējot jonizējošo starojumu vai izdalot radioaktīvu materiālu.

Incidents - ar radioaktīvo vielu noplūdi vai izkliedi saistīts gadījums, kas izraisa radioaktīvo piesārņojumu objektā, bet nerada ievērojamu radioaktīvo vielu noplūdi vai izkliedi.

Kodolavārija - ar kodolreaktoru vai citu kodoldegvielas cikla uzņēmumu, kodoldegvielas transportēšanu vai glabāšanu saistīts gadījums, kura izraisītās sekas rada normatīvajos aktos noteikto jonizējošā starojuma dozas limitu darbiniekiem vai iedzīvotājiem pārsniegšanu un kaitējumu vai kaitējuma draudus neatkarīgi no aizsardzības pasākumiem kaitējuma samazināšanai.

Negadījums - radioaktīvo vielu noplūde vai izkliede, kas izraisa radioaktīvo piesārņojumu objektā, pārsniedzot normatīvajos aktos noteikto pieļaujamo radionuklīdu daudzumu, ko gada laikā drīkst izkliegt vidē.

Piesārņojums - radioaktīvu vielu neparedzēta vai nevēlama klātbūtne uz virsmām vai cietās vielās, šķidrumos vai gāzēs vai uz cilvēka ķermeņa (turpmāk arī – radioaktīvais piesārņojums).

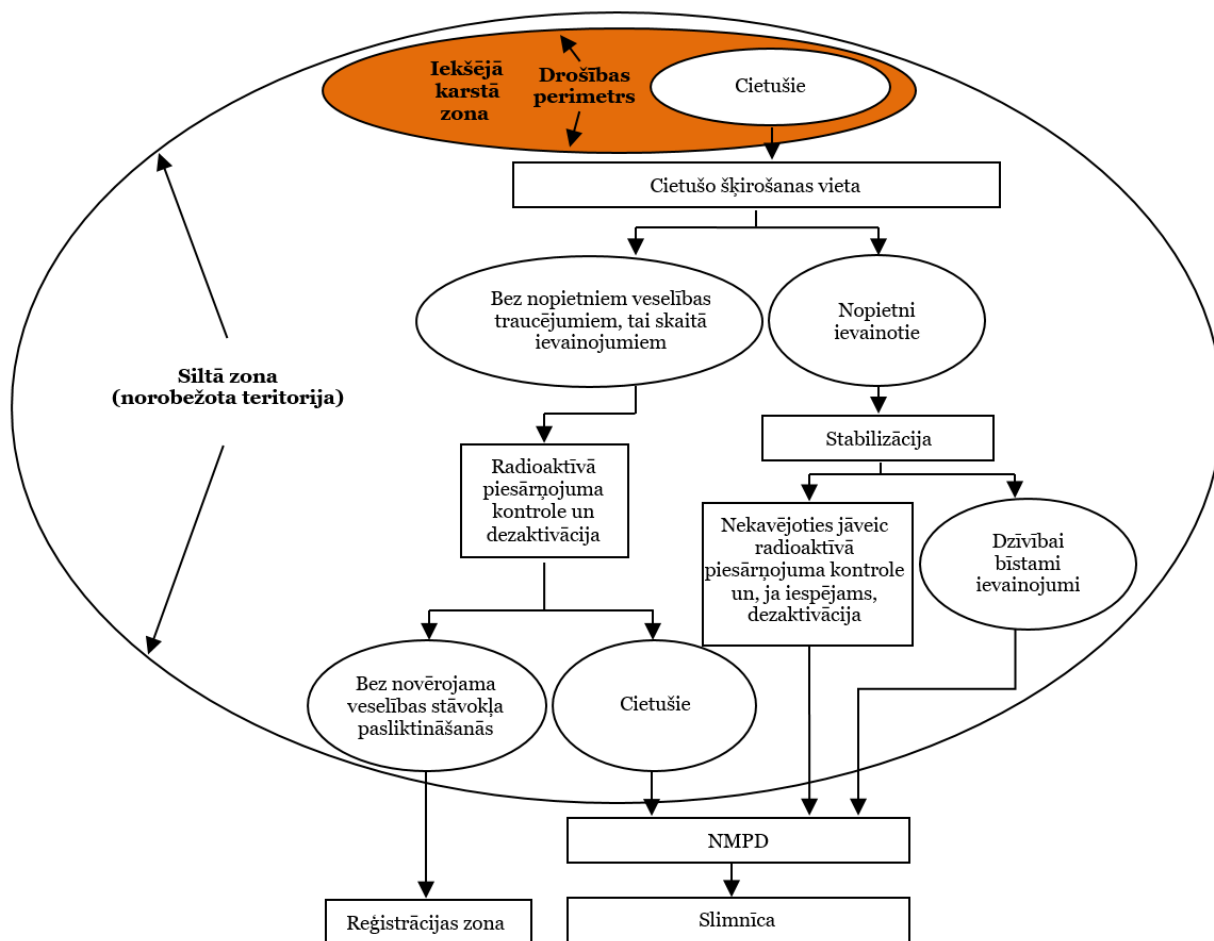
3. Vietēja mēroga radiācijas avārijas zonējumi, dezaktivācijas pasākumi, gatavība un reaģēšana

3.1. Radiācijas avārijas drošības zonas *vietēja mēroga radiācijas avārijas gadījumā*

1.tabula. *Radiācijas avāriju drošības zonas vietēja mēroga radiācijas avārijas gadījumā.*

Notikuma vietas <i>karstā</i> zona	Pēc iespējas norobežota vieta, kur notikusi avārija vai negadījums. Pie šīs zonas robežu noteikšanas jāņem vērā drošības perimetrs pie 100μSv/h. Šajā zonā darbojas tikai tie dienesti, kuri atbilstoši normatīvo aktu prasībām vada reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumus notikuma vietā.
Notikuma vietas <i>siltā</i> zona	Norobežota teritorija, kurā atrodies, cietušajiem vai palīdzības sniedzējiem pastāv apstāšanās risks no jonizējošā starojuma objektiem vai radioaktīviem materiāliem. Teritorija starp iekšējās un ārējās zonas robežām. Teritorijā izvietota: 1) Glābšanas darbos iesaistītā personāla radioaktīvā piesārņojuma kontroles punkts, kas ietver: a. dezaktivācijas vietu; b. radioaktīvā piesārņojuma kontroles vietu. 2) Cietušo un radioaktīvi piesārņoto personu kontroles vietas, kas ietver: a. cietušo un radioaktīvo piesārņojumu saņēmušo personu reģistrēšanas punktu; b. radioaktīvā piesārņojuma kontroles vietu; c. dezaktivācijas vietu; d. medicīniskās palīdzības punktu, kur tiek veikta cietušo šķirošana, NMP sniegšana un sagatavošana transportēšanai uz slimnīcu. 3) Vieta mirušajiem. 4) Radioaktīvi piesārņoto lietu, aprīkojuma u.c. uzglabāšanas vieta.
Atbalsta zona (<i>aukstā zona</i>)	Norobežota teritorija, kur atrodas: 1) vadības postenis un notikuma vadītājs; 2) reaģēšanas personāla pieņemšanas zona/-as; 3) plašsaziņas līdzekļu pieņemšanas zona/-as; 4) transporta līdzekļu izvietošanas zona/-as.

1.attēls . Radiācijas avārijas drošības zonas *vietēja mēroga radiācijas avārijas gadījumā*

3.2. Dezaktivācija radiācijas avārijas gadījumā

Laika periodā, kad notiek reaģēšana avārijas situācijā, kuras rezultātā radioaktīvās vielas ir nokļuvušas vidē, reaģēšanas personāls, iekārtas un transportlīdzekļi var tikt piesārņoti ar radioaktīvām vielām. Šādos gadījumos avārijas vietā ir jānodrošina personāla, iekārtu un transportlīdzekļu dezaktivācija. Avārija, kurā iesaistīti slēgti starojuma avoti, parasti nerada radioaktīvā piesārņojuma risku.

Dezaktivācijai avārijas vietā ir sekojoši mērķi:

- 1) samazināt radioaktīvā piesārņojuma radītu indivīda turpmākās apstarošanās iespējamību;
- 2) ierobežot radioaktīvā piesārņojuma izplatīšanās varbūtību ārpus objekta;
- 3) radīt reaģēšanas aprīkojuma atkārtotas izmantošanas iespējas citās avārijās.

Veicamie pasākumi:

- 1) ar radioaktīvām vielām piesārņotais apģērbs uzmanīgi jānovelk un jāievieto speciāli sagatavotos un marķētos plastmasas maisos;
- 2) radioaktīvo piesārņojumu guvušajam jānomazgājas vēsā dušā, lietojot ziepes. Ja nav pieejama duša, tad var veikt sauso dezaktivāciju – noslaukoties dvielī. Nav rekomendējama spēcīga nobersšana, jo tā var ievainot ādu un radīt iekšēju piesārņojumu;
- 3) ja stiprs piesārņojums ar radioaktīvām vielām ir konstatēts matiem, vienkāršākais un efektīvākais līdzeklis ir to noskūšana.

Dezaktivācijas pasākumus veic tik ilgi, līdz radioaktīvi piesārņotā objekta dozas jaudas līmenis nepārsniedz ne vairāk kā 2-3 reizes dabisko radiācijas fonu.

3.3. Gatavība un reaģēšana notikuma vietā

Radiācijas avārijas gadījumā reaģēšanas kārtība ir atkarīga no institūcijas, kas konstatējusi notikumu un notikuma veidu. Piemēram, ja notikušo faktu ir konstatējusi nevis medicīniska, bet kāda cita darbības profila iestāde, tiek veikta iesaistīto organizāciju un dienestu apziņošana. Ja gadījums noticis ārstniecības iestādē, tad ziņošanu un reaģēšanu atbilstoši kompetencei veic paši mediķi atbilstoši Slimnīcas KM plānā noteiktajai kārtībai. Tas savukārt nozīmē, ka par radiācijas avāriju ziņotājiem var būt dažādas atbildīgās personas, institūcijas.

Efektīva medicīniskā reaģēšana radiācijas avārijās vai avārijas situācijās var būt grūts uzdevums tieši situācijas sarežģītības dēļ. Radiācijas avārijas kaitējums darbiniekiem notikuma vietā var būt daudz lielāks nekā apkārtējiem iedzīvotājiem.

Atbilstoši komplicētības pakāpei, ir **trīs reaģēšanas līmeņi**, ņemot vērā nepieciešamos resursus palīdzības sniegšanai un seku smagumu:

- 1) neatliekamā medicīniskā palīdzība, kas tiek nodrošināta negadījuma vietā (siltā vai atbalsta zona);
- 2) detalizēta izmeklēšana un ārstēšana slimnīcās;
- 3) radiācijas radīto kaitējumu ārstēšana un veselības stāvokļa dinamiska novērošana.

Visas personas, kas atradušās negadījuma vietā, rūpīgi jāizjautā, lai nodrošinātu avārijas situācijas, cilvēku atrašanās vietas negadījumā un tur pavadītā laika detalizētu aprakstu, kas nepieciešams saņemtā jonizējošā starojuma dozu aprēķiniem.

Lai nodrošinātu saņemto jonizējošā starojuma dozu uzskaiti, VVD RDC ar LVĢMC atbalstu nodrošina personālu, kas var tikt iesaistīts radiācijas avārijas seku likvidēšanā, ar individuālajiem dozimetriem.

Glābšanas darbos iesaistītais personāls radiācijas avārijā cietušo drēbes, apavus un personīgās mantas ievieto marķētos polietilēna maisos un atstāj norādītajā vietā. Glābšanas darbu vadītāja norādītajās radioaktīvā piesārņojuma kontroles vietās iziet personāla un iekārtu piesārņojuma pārbaudi. NMP dienests informē slimnīcu, kura uzņems cietušos, par ievainojumu raksturu un par iespējamajām vai zināmajām apstarošanām vai piesārņojumiem ar radioaktīvām vielām, taču jāņem vērā, ka cietušajiem un iekšējo radioaktīvo piesārņojumu saņemušajām personām simptomu parādīšanās var būt aizkavēta līdz vairākām dienām.

Pamatprincipi attiecībā uz apstaroto cilvēku veselības aprūpi slimnīcas etapā tiek balstīti uz ikdienas veselības aprūpes principiem, ņemot vērā iespējamās specifiskās radiācijas radītos riskus veselībai un radioaktīvā piesārņojuma problēmas.

3.4. Cietušo šķirošana

Ja negadījumā ir daudz cietušo vienlaicīgi, cietušo šķirošanu veic notikuma siltajā un atbalsta zonā saskaņā ar **VKM plāna Pielikumā Nr.1** minēto cietušo šķirošanas algoritmu.

4. Atbildības un rīcības pasākumi valsts, reģionāla un pārrobežu radiācijas avāriju gadījumos

4.1. Ja radiācijas avārija notikusi citā valstī un negadījuma sekas skarušas Latvijas teritoriju (vides piesārņojums), visas ārstniecības iestādes rīkojas atbilstoši atbildīgo institūciju, VUGD un/vai RDC norādījumiem un slimnīcu KM plānā noteiktajam.

4.2. Notikumu vada VARAM, nepieciešamības gadījumā tiek sasaukta KVP. NMPD un ārstniecības iestādes rīkojas atbilstoši pieņemtajiem lēmumiem un VKM plāna 5.attēlā noteiktajam algoritmam.

4.3. PSKUS ar pieaicinātajiem radiācijas jomas ekspertiem konsultē VOMK tā sasaukšanas gadījumā, kā arī sniedz atbalstu NMP sniedzošām slimnīcām par rīcību gadījumos, kas saistīti ar pacientu veselības aprūpi.

5. Atbildības un rīcības pasākumi radiācijas avārijās

Izpildītājs	Atbildība un rīcība	Piezīmes
Valsts vides dienests - Radiācijas drošības centrs (VVD RDC)	• VVD RDC nodrošina kodolnegadījumu izziņošanas 24 stundu operatīvo gatavību, veic sakaru punkta funkcijas saskaņā ar Konvenciju par kodolnegadījumu operatīvu izziņošanu, izmantojot Eiropas Komisijas radiācijas avāriju apziņošanas sistēmu ECURIE (<i>European Community Urgent Radiological Information Exchange</i>). • Koordinē un veic saņemtās informācijas par radiācijas situāciju un tās iespējamās attīstības novērtēšanu un, atbilstoši savai kompetencei, sniedz ieteikumus atbildīgajiem dienestiem. • Veic radioaktīvā piesārņojuma un jonizējošā starojuma līmeņa noteikšanu, radiācijas situācijas novērošanu, savas kompetences ietvaros apkopo informāciju par avārijas zonā iesaistīto institūciju un komersantu veiktajiem pasākumiem, radiācijas situācijas attīstības prognozēšanu, rekomendāciju izstrādāšanu aizsardzības pasākumu ieviešanai, radiācijas drošības pasākumu izpildes uzraudzību radiācijas avārijas zonā. • Nepieciešamības gadījumā sniedz rekomendācijas VARAM par KVP sasaukšanu. • Kopā ar LVĢMC un sadarbībā ar VUGD, PVD un pašvaldībām organizē un veic radiācijas avārijā cietušo iedzīvotāju, ēku, ceļu, tehnikas un lauksaimniecības dzīvnieku, mājas (telpas) dzīvnieku, sporta, darba un atrakciju dzīvnieku dezaktivāciju, ja: - vides radioaktīvais piesārņojums pārsniedz normatīvajos aktos noteikto līmeni; - paredzamā jonizējošā starojuma doza iedzīvotājiem ir lielāka par 5 mSv/gadā. • Veic apziņošanu saskaņā ar Valsts civilās aizsardzības plānu, un sagatavo nepieciešamo informāciju plašsaziņas līdzekļiem. • Veic informācijas apmaiņu ar citām valstīm un starptautiskām organizācijām, radiācijas situācijas attīstības un iespējamo seku novērtēšanā, kā arī informē starptautiskās organizācijas un valstis par radīto varbūtējo radiācijas kaitējumu.	

	• Nepieciešamības gadījumā sniedz rekomendācijas vai ieteikumus par plānoto masu pasākumu uzsākšanu un atcelšanu, darba pārtraukšanu iestādēs, kas atrodas neatliekamo aizsardzības pasākumu plānošanas zonā un nav iesaistītas avārijas seku likvidēšanā. • Saņemot ziņojumu vai konstatējot attiecīgu gadījumu, kas var izraisīt starptautiskas nozīmes sabiedrības veselības apdraudējumu, ziņo NMPD.. • Nepieciešamības gadījumā un pēc KVP lēmuma vēršas pēc palīdzības Starptautiskās atomenerģijas aģentūrā gadījumos, kad ir cietušie, kuru saņemtais jonizējošais starojums un apstarošanās pazīmes liecina, ka to medicīniskā aprūpe Latvijā nav iespējama.	
VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC)	• Sadarbībā ar VVD RDC veic vides radioaktīvā piesārņojuma monitoringa organizēšanu un nodrošina ar individuālajiem dozimetriem personālu, kas var tikt iesaistīts radiācijas avārijas seku likvidēšanā. • Piedalās radiācijas avārijas seku likvidēšanā, veicot radioaktīvi piesārņoto teritoriju, transportlīdzekļu un citu priekšmetu dezaktivāciju. • Nodrošina radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu.	<i>Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.1284 (12.11.2013.) „Darbinieku apstarošanas kontroles un uzskaites kārtība”;</i> <i>2009.gada 1.jūlija Ministru kabineta rīkojumam Nr.448 “Par valsts aģentūras “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra” un Bīstamo atkritumu pārvaldības valsts aģentūras likvidāciju un valsts sabiedrības ar ierobežotu</i>

		<i>atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" dibināšanu".</i>
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD)	• Atbilstoši kompetencei vada reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumus notikuma vietā atkarībā no katastrofas veida. • Veic Civilās aizsardzības sistēmas institūciju, tostarp NMPD, apziņošanu, informācijas sniegšanu KVP priekšsēdētājam, informācijas nodošanu plašsaziņas līdzekļiem saskaņā ar VVD RDC rekomendācijām. • Informē iedzīvotājus par iespējamo radioaktīvo piesārņojumu un veicamajiem aizsardzības pasākumiem (uzturēšanās telpās, evakuāciju u.c.). • Pamatojoties uz pieprasījumu, apzina VMR glabātājus par nepieciešamo resursu (individuālie aizsardzības līdzekļi, dezaktivācijas aprīkojums u.c.) esību un lēmuma pieņemēju par atļauju izmantot VMR. • Nodrošina katastrofas un avārijas seku likvidēšanas pasākumos iesaistīto cilvēku un materiālo vērtību dezaktivizāciju sadarbībā ar citiem dienestiem atbilstoši starpinstitūciju vienošanām. • Konsultējoties ar VVD RDC veic informācijas apmaiņu ar citām valstīm un starptautiskām organizācijām, radiācijas situācijas attīstības un iespējamo seku novērtēšanā, kā arī informē starptautiskās organizācijas un valstis par radīto varbūtējo radiācijas kaitējumu.	
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (NMPD)	• Veic informācijas apmaiņu ar iesaistītajām institūcijām, tai skaitā ar slimnīcām, aktivizējot KM sistēmu. • Nodrošina NMP brigāžu darba koordinēšanu un operatīvo vadību, sniedzot NMP un koordinējot cietušo hospitalizācijas plūsmu. • Nepieciešamības gadījumā nozīmē vadības ārstu, kas vada, organizē un koordinē NMP sniegšanu notikuma vietā. • Sadarbojas ar notikumā iesaistītajām institūcijām. • Apkopo informāciju par notikumu. • Nodrošina specializētās medicīniskās palīdzības	<i>Nodrošina NMPD rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām institūcijām saskaņā ar NMP dienesta iekšējo kārtību.</i>

	atbalsta sniegšanu NMP slimnīcām. • Pēc vajadzības piesaista papildus resursus (NMP brigādes, specializētās NMP brigādes un ārstus, medikamentu un medicīnisko aprīkojuma rezerves) un ierobežo ikdienas NMP izsaukumu apkalpošanu, saglabājot NMP sniegšanas nodrošināšanu cilvēkiem dzīvībai bīstamās situācijās. • Nepieciešamības gadījumā organizē un koordinē NBS Gaisa spēku un/vai Valsts robežsardzes gaisa kuģu iesaistīšanu pacientu medicīniskajai transportēšanai. • Iesaistās NMP nodrošināšanā atbilstoši MRCC plānam. • Nepieciešamības gadījumā NMPD direktors dod atļauju izmantot NMPD glabāšanā esošās VMR savu pilnvaru ietvaros un sagatavo izsniegšanai vai izsniedz VMR. • Veic hospitalizēto uzskaiti un uztur informāciju par pacientu aprūpes pēctecību stacionāros. • Izveido informācijas biroju saziņai ar iedzīvotājiem par notikumu un veselības aizsardzības pasākumiem. Informāciju par cietušajām/saslimušajām personām sniedz, ievērojot personu datu aizsardzību, atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem dokumentiem. • Sagatavo informāciju VOMK. • Starptautiskas izplatīšanās vai izplatīšanās riska gadījumā apkārtējā vidē nodrošina informācijas apmaiņu un saskaņo sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus ar PVO SVAN kontaktpunktu un EK Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorātu. • Nepieciešamības gadījumā, pastāvot riskam pārrobežu izplatībai, ziņo EWRS.	
Veselības ministrija (VM)	• Koordinē ĀS iesaistīto veselības nozares institūciju darbību. • Apkopo informāciju par ĀS attīstības gaitu un sagatavo priekšlikumus VOMK par ĀS reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem. • Apkopo informāciju un sniedz priekšlikumus VOMK par VMR iesaistīšanu un izmantošanu, kā arī par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS. • Organizē un koordinē komunikācijas pasākumus, tai skaitā informācijas centra izveidi, nodrošinot vienotu	<i>Nodrošina VM rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām institūcijām saskaņā ar VM iekšējo kārtību.</i>

	komunikāciju starp VM padotības iestādēm/slimnīcām un sadarbību ar citu nozaru institūcijām. • VM Valsts sekretāra (VOMK priekšsēdētājs) uzdevumi: - informē veselības ministru; - ja nepieciešama veselības nozares institūciju darbības koordinēšana ĀS vai to tiešu draudu gadījumā, sasauk VM ārkārtas vadības grupu, kurā pēc nepieciešamības var iesaistīt VM padotības iestāžu un slimnīcas pārstāvjus, ņemot vērā apdraudējuma veidu un iesaistīto institūciju atbildību; - pēc savas vai cita VOMK locekļa iniciatīvas lemj par VOMK ārkārtas sēdes sasaukšanu; - uzdod VM atbildīgajam departamentam organizēt VOMK locekļu sasaukšanu un informēt VM Komunikācijas nodaļas vadītāju par VOMK darba organizēšanu; - nosaka VOMK darbības vietu; - vada VOMK sēdes, nodrošina VOMK sēžu protokolēšanu un informācijas sagatavošanu veselības ministram par VOMK pieņemtajiem lēmumiem; - informē veselības ministru par ĀS pārvaldīšanu un seku likvidēšanas gaitu, un par VOMK pieņemtajiem lēmumiem.	
Valsts operatīvā medicīniskā komisija (VOMK)	• VOMK uzdevumi ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā: - pieņem koordinējošus, veselības nozares institūcijām saistošus lēmumus ĀS vai to tiešu draudu gadījumā; - izvērtē informāciju par ĀS, tās rašanās cēloņiem, attīstības gaitu, resursu pieejamību, veiktajiem/plānotajiem reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem; - ja nepieciešams, izveido Mēdiju informācijas centru, kas sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām sniedz informāciju plašsaziņas līdzekļiem par ĀS; - sagatavo priekšlikumus veselības ministram par VMR iesaistīšanu un izmantošanu ĀS; - sagatavo un sniedz priekšlikumus veselības ministram par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un	<i>Atbilstoši 2011.gada 13.decembra MK noteikumiem Nr. 956 "Valsts operatīvās medicīniskās komisijas nolikums"</i>

	izmantošanu ĀS; - izvērtē ārvalstu un starptautisko organizāciju piedāvātās medicīniskās palīdzības lietderību ĀS; - izvērtē un sniedz priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos ĀS pārvaldīšanas pasākumu nodrošināšanai/veikšanai. • VOMK locekļu uzdevumi, ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā, atbilstoši pārstāvētās iestādes/slimnīcas kompetencei: - veic riska novērtējumu; - izvērtē resursu pieejamību; - nodrošina ĀS monitoringu, analīzi; - sniedz priekšlikumus veiktajiem/plānotajiem reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem; - sniedz priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos, tai skaitā pēc ĀS seku likvidēšanas; - pēc ĀS atcelšanas izvērtē veiktos ĀS seku likvidēšanas pasākumus un atbilstoši kompetencei sniedz priekšlikumus KM sistēmas pilnveidošanai.	
NMP slimnīcas	• Slimnīca strādā saskaņā ar slimnīcas vadītāja izsludināto reaģēšanas režīmu: • Organizē cietušo (saslimušo) uzņemšanu NMP sniegšanai un simptomātiskai ārstēšanai slimnīcā. • Nodrošina to cietušo dezaktivāciju, kuri ir nokļuvuši slimnīcā, apejot dezaktivāciju pie notikuma vietas. • Nodrošina IAL personālam, kurš potenciāli var nonākt saskarē ar radioaktīvi piesārņoto cietušo un dezaktivāciju personālam, kurš nonācis saskarē ar radioaktīvi piesārņoto cietušo. • Nepieciešamības gadījumā pieprasa specializētās NMP atbalstu. • Ziņo VVD RDC gadījumos, kad ir cietušie, kuru saņemtais radioaktīvais starojums un apstarošanās pazīmes liecina, ka to medicīniskā aprūpe Latvijā nav iespējama. • Nodrošina OVG darbu, koordinē slimnīcas personāla darbu. • Nodrošina informācijas apmaiņu ar NMPD, VM valsts sekretāru un citām notikuma pārvaldīšanā iesaistītām institūcijām. • Nepieciešamības gadījumā veic izmaiņas ikdienas	<i>PSKUS sadarbībā ar pieaicinātajiem ekspertiem nosaka nepieciešamos reaģēšanas pasākumus attiecībā uz iedzīvotāju veselības uzraudzību un reģistrāciju. Atkarībā no cietušo skaita un saņemtās efektīvās dozas plāno tālākās veselības pārbaudes un to veikšanas vietas: 1. neliela cietušo personu skaita gadījumā – nodrošina PSKUS;</i>

	darba režīmā: - apziņo un organizē papildus personāla piesaisti; - neuzsāk plānveida operācijas; - pārtrauc pacientu plānveida uzņemšanu un uzsāk slimnieku izrakstīšanu vai pārvešanu uz citu ārstniecības iestādi vai pagaidu uzturēšanās vietu. • Pacientu pārvešanas (evakuācijas) nepieciešamības gadījumā nosaka evakuācijas vadītāju (pārvešanas koordinatoru), informē NMPD un pašvaldību; organizē pacientu pārvešanu atbilstoši šķirošanas prioritātēm. • Informē NMPD par nepieciešamību iesaistīt papildus resursus no VMR. • Informē pašvaldības CAK, VUGD, VP par nepieciešamā atbalsta sniegšanu situācijas pārvaldīšanai. • Nodrošina slimnīcas apsardzi un kārtību slimnīcas teritorijā, organizē staigājošo pacientu, apmeklētāju un transporta plūsmas regulēšanu. Atbrīvo piebraukšanas un aizbraukšanas ceļus Uzņemšanas nodaļai, ja nepieciešams organizē papildus piebraukšanas/aizbraukšanas ceļus. • Organizē informācijas sniegšanu cietušo piederīgajiem, un, ja nepieciešams, plašsaziņas līdzekļiem.	<i>2. liela cietušo skaita gadījumā – nodrošina lokālās stacionārās un ambulatoras ārstniecības iestādes saskaņā ar VKM plānā noteikto.</i> <i>Cietušo ilgtermiņa veselības uzraudzību veic PSKUS.</i> <i>NMP slimnīcas nodrošina slimnīcas rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām institūcijām saskaņā ar slimnīcas KM plānu.</i>
Citas ārstniecības iestādes un ārstniecības personas	• Nodrošina NMP slimnīcām atbalsta funkciju atbilstoši noslēgtajiem sadarbības līgumiem, nepieciešamības gadījumā sniedz/nodrošina medicīnisko palīdzību dezaktivētajiem cietušajiem.	
Veselības inspekcija (VI)	• Uzrauga normatīvo aktu prasību ievērošanu un izpildi sabiedrības veselības (epidemioloģiskās drošības, vides higiēnas, dzeramā ūdens, peldūdeņu) jomā. • Veic higiēnisko novērtējumu iedzīvotāju patvēruma, īslaicīgas izmitināšanas, evakuācijas vietām un ūdens apgādei.	<i>Nodrošina VI rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām institūcijām saskaņā ar VI iekšējo kārtību.</i>
Nepieciešamības gadījumā ĀS pārvaldīšanā tiek iesaistīti NVD, ZVA, VTMEC, VADC saskaņā ar VKM plāna 56. punktā noteiktajiem uzdevumiem.		

Sadarbības institūcijas

Valsts policija (VP)	• Piedalās bīstamajā zonā esošo iedzīvotāju brīdināšanā par apdraudējumu. • Nodrošina notikuma vietas norobežošanu, apsardzi un sabiedriskās kārtības uzturēšanu. • Nodrošina transporta kustības regulēšanu. • Piedalās iedzīvotāju evakuācijā. • Sniedz pirmo palīdzību saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. • Nodrošina bojāgājušo cilvēku identificēšanu un uzskaiti, organizē transportēšanu uz Valsts Tiesu medicīnas ekspertīzes centru.	
Nacionālie bruņotie spēki (NBS)	• Piedalās preventīvo un reaģēšanas pasākumu veikšanā. • Piedalās neatliekamo ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos. • Sniedz pirmo palīdzību. • Piedalās iedzīvotāju un materiālo vērtību evakuācijā un apsardzē. • Piedalās glābšanas un meklēšanas darbos. • Sniedz atbalstu VP sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā. • Pēc NMPD pieprasījuma nodrošina pacientu medicīnisko transportēšanu, izmantojot NBS Gaisa spēku gaisa kuģus.	
Valsts robežsardze (VRS)	• Pēc NMPD pieprasījuma nodrošina pacientu medicīnisko transportēšanu, izmantojot VRS gaisa kuģus. • Sniedz pirmo palīdzību Latvijas Republikas pierobežas joslā. • Piedalās glābšanas un meklēšanas darbos. • Pastiprinātas kontroles veikšana robežšķērsošanas vietās.	
Pašvaldība	• Nodrošina iedzīvotāju evakuāciju no katastrofas apdraudētajām vai skartajām teritorijām, kā arī šo iedzīvotāju uzskaiti, pagaidu izmitināšanu, ēdināšanu un sociālo aprūpi. • Savu iespēju robežās nodrošina katastrofas pārvaldīšanā iesaistītajām valsts un pašvaldības institūciju amatpersonām, juridiskajām un fiziskajām personām piemērotus darba un sadzīves apstākļus. • Organizē psihosociālo, tai skaitā psiholoģisko atbalstu cietušajiem vai viņu tuviniekiem. • Nepieciešamības gadījumā sasauc CAK, veic CA	<i>Atbilstoši CAKP likuma 11.pantam, pašvaldību CAP un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam</i>

	sistēmas institūciju apziņošanu, informācijas sniegšanu KVP priekšsēdētājam.	
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM)	• Reģionāla vai valsts mēroga radiācijas avārijās sadarbībā ar citām ministrijām, valsts un pašvaldību institūcijām, veic šādus uzdevumus: - veic riska novērtējumu; - nosaka preventīvos, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumus; - apzina un plāno resursus katastrofas pārvaldīšanai.	